

Chứng Tự Kỷ và Tật Hiếu Động Thiếu Chú Ý (Attention Deficit Hyperactivity Disorder ADHD)

Bác sĩ Avril Brereton

Chứng Tự Kỷ và Tật Hiếu Động Thiếu Chú Ý là hai loại bệnh chính về sự phát triển thần kinh, bắt đầu lúc trẻ còn nhỏ. Những triệu chứng của việc thiếu sức chú ý và hiếu động là vấn đề thường gặp nơi trẻ tự kỷ. Vấn đề hiếu động quá mức, thiếu chú ý và hành vi bốc đồng nơi trẻ nhỏ không phải là chuyện mới mẻ, mà đã được tài liệu y khoa mô tả từ thế kỷ 19.

Nguyên nhân của chứng ADHD là gì ?

Những lý thuyết hiện thời cho là có sự tương tác giữa

- đặc tính di truyền
- hệ thần kinh trung ương hoạt động bất toàn do có chấn thương trước hay sau khi sinh, hay gặp biến cố có độc tính, và
- ảnh hưởng của môi trường và xã hội

ADHD được định bệnh ra sao ?

Việc định bệnh được dựa trên nhận xét do khám nghiệm là có đủ triệu chứng về việc không chú ý và hiếu động/bốc đồng cùng với quyết định là các triệu chứng này gây ra hư hại đáng kể trong sinh hoạt hằng ngày trong ít nhất hai lần khung cảnh, và không phù hợp với mức phát triển của trẻ. Việc định bệnh đòi hỏi có quá trình cẩn thận và đầy đủ về sự phát triển và hành vi của trẻ, do cha mẹ và người biết chuyện như thầy cô cho biết, cùng với sự quan sát về trẻ khi có sinh hoạt tự do lẫn sinh hoạt theo qui củ. Cuộc thăm định theo qui củ về tri thức, ngoài việc cho thông tin về những khó khăn riêng biệt về học tập và các vấn đề liên hệ như khiếm khuyết về ký ức thính giác ngắn hạn, cũng sẽ làm lộ các trục trặc về sự định trí và tính dễ bị chia trí.

Triệu Chứng rạo sao ?

Ngoài việc rất dễ bị chia trí và thiếu chú ý, trẻ có chứng ADHD:

- thiếu óc tổ chức và thường không thể làm theo thông lệ hay hoàn tất việc được giao phó
- khó mà theo dõi hành vi của mình và do đó hay ngắt lời người khác

- khó làm theo luật
- có hành vi không thích hợp và bốc đồng

Trẻ nào còn bị thêm tính hiếu động:

- thường xuyên chộn rộn và táy máy ngộ nguây
- khó mà ngồi yên chỗ
- làm như có động cơ máy thúc đẩy em

Những hành vi này chịu ảnh hưởng của môi trường và mức độ của kích thích bên ngoài và sự phức tạp của cảm quan. Vì vậy, người quan sát có thể ghi nhận khác biệt về hành vi dựa trên tính cách của môi trường. Thí dụ thầy cô trong lớp học nhận nhíp ồn ào dễ nhận ra sự thiếu chú ý so với người phụ giáo kèm trẻ học riêng ở thư viện yên tĩnh. Dầu vậy, triệu chứng và sự hư hại thường được quan sát thấy trong mọi mặt của cuộc sống hằng ngày của trẻ, ít nhất tới một mức nào đó.

Các vấn đề liên hệ:

Những triệu chứng tiên khởi của ADHD nơi trẻ con thường dẫn tới sự tương tác có tính thù nghịch với trẻ khác và chúng có thể không cho em chơi chung.

Đa số trẻ có ADHD có những khó khăn khác trong việc học với mức độ thay đổi, và có kết quả học tập tương đối kém so với khả năng trí tuệ của em.

Khoảng 25% người có ADHD có khiếm khuyết trí tuệ kể luôn cả việc chậm phát triển ngôn ngữ.

Trẻ có ADHD bị khó ngủ, dậy sớm và giấc ngủ thường không ngủ yên, giấc ngủ bị rối rắm do khó thở và ngáy.

Chứng ADHD ảnh hưởng trẻ tự kỷ ra sao ?

Có ít nhất 13% trẻ tự kỷ định bệnh có các triệu chứng ADHD. Triệu chứng thiếu sức chú ý và hiếu động nơi trẻ tự kỷ làm ngăn trở và xáo trộn việc học của chúng, việc thích nghi với học đường và đời sống gia đình. Chữa trị những triệu chứng này của trẻ có ADHD bằng phương pháp giáo dục, hành vi và thuốc cho ra kết quả tuy không phải luôn luôn thành công.

Chữa trị

Nhiều phương thức được áp dụng chung gồm:

- Thuốc
- Giáo dục đặc biệt
- Sửa đổi hành vi, và
- Chỉ dẫn cha mẹ và tập kỹ năng

nhiều phân cho đáp ứng tốt đẹp nhất. Thuốc là thành phần quan trọng nhất trong việc chữa trị, nhưng chữa trị dùng nhiều phương cách nhắm vào các vấn đề phức tạp của việc học, hành vi và giao tiếp của trẻ cải thiện được kết quả.

Lỗi dinh dưỡng giới hạn vào một số món xét ra hữu hiệu cho trẻ khi thực phẩm có tính gây ra tật được nhận diện, thí dụ như tartrazine, nhưng có lợi cho ít trẻ so với việc dùng thuốc.

Thuốc kích thích là hai thứ thông dụng nhất. Thử nghiệm về hiệu quả của thuốc kích thích cho thấy rõ ràng là có cải thiện tức khắc đối với việc thiếu chú ý, bốc đồng và hiếu động và việc giảm tính hung hăng. Ảnh hưởng lâu dài về việc học và thành đạt học vấn thì không rõ bằng và không có chứng cứ tốt đẹp lâu dài về hiệu quả của thuốc kích thích.

B.J. Tonge, N. Rinehart, A. V. Brereton

Useful websites:

National Institute of Mental Health
www.nimh.nih.gov/publicat/adhd.cfm

Mental Health Matters
www.mental-health-matters.com/disorders/dis_details.php?disID=11

Neuroscience for Kids
<http://faculty.washington.edu/chudler/adhd.html>